

REDACTIA

Deak Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Anul I. Austria-Ungaria:

Anul II. 20 cor. pe 1/2

Anul III. 10 cor.; pe 1/4 de an

Anul IV. pe 1 lună 2 cor.

Anul V. de Duminică pe an

— 4 corone.

— Pentru România și

— Franța pe an:

— 40 franci.

— Descripțiile nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:

de un fir german: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

Anul IV.

Număr de Duminică

Nr. 45

Mamele române.

(R.) Pilda o scoatem din lucruri ce întâmplă în eparchia Aradului. Ea însă de însemnătate pentru toți Români, și cine are urechi de auzit, să știe!

Eată de ce e vorba. Parintele bisericii al școlărilor Români de pe la Mădăraș, Măcău, H. M. Vásárhely, și alte orașe de pe câmpia Ungurești ne spunea, mai zilele acestea, că jumătate din copiii aceștia știu limba mamei lor, ci numai un-zește.

Am căutat să aflăm ce sunt părinții acestor copii. Ei bine, ei nu sunt numai Români cari, ca slujbași ai stărilor, trăiesc arunați tot prin locuri unde nu se aude graiul românesc, dar, și rușinea neamului, ei sunt de prin țara românească. Fiindcă au ajuns însă în stare ceva mai bună, și-au dat copilul încă în fragedă vârstă, numai școli ungurești, având Românul mai

școală, că făcând la fel cu cei săraci dându-și copilul la „invățătorul” român ear nu la „prof. sorul” magiar — el nu mai e ce-1 place să socotească: om deosebit, mai presus de ceilalți.

Își poate acum ori și cine închi-și ce fel de Român ies din asemenea copii. Cunoaștem nu unul, ci doi și zece de înși, care nici după ce a ajuns om în toată firea, de sine stător, nu știe românește ori că vorbește stricat, ca un strein, după cum și casa lui streină este pentru ori ce lucru românesc și din potrivă: ori-ce este ungurească ori nemțese, vorba, scris și carte, bine e primit în asemenea casă.

Ear de vină cine este?

Intâiu de toate mama. Nu ne putem adică închipui o bună mamă română, care să nu-și învețe copilul românește, după cum nu putem să gândim indestul de tare pe mama care nu-și îndeplinește această poruncă, și așa de sfântă ca ori care dintre cele zece date lui Moise pe table de aur. Ori unde ar fi silită să-și dea copilul la școală, e păcătoasă și vrednică de hulă mama care-și lasă copilul să se înstrăineze de cele naționale: limba, legea și obiceiuri.

Și țeranul, care ducându-și copilul la școală, între strein, văzând că acesta în măsură ce învață carte necocotește pe al săi și i-e rușine să umble pe stradă cu tatăl ori cu frațele său în țară, să-l ducă acasă și să lăse acest copil, că numai netrebnic se vede din el. Toacă averea părintească

fără ce neamului să-i facă vre-un bine și cinste.

Răul acesta seceră jertfe de altfel nu numai din pricina înclinărilor ce ar avea copii ori a lipsei unei mame bune, ci și din împrejurarea că, prin părțile noastre mai ales, mulți Români se căsătoresc cu străine.

Ori cum am judeca însă lucrurile, e mai presus de ori-ce îndoială, că dacă vom avea școli bune de fete, viitoare mame, răul se va îndrepta.

Eată de ce ne bucurăm văzând că la Oradea-Mare, fără a se întreba cărei biserici se închină, Românii pun umăr la umăr pentru a întemeia o școală de fete.

Inadever, mare rușine că într-un oraș, în stinul și jurul cărui sunt atâția Români, nu a fost până acum o bună școală de fete.

Eată de ce atragem deosebita luare aminte a tuturor Românilor asupra grijet ce trebuie să aibă pen-

Cu băieții am ajuns deja acolo, că sunt destul la învățătură mai înaltă. Școli mai înalte de fete avem însă puține. Dar nici aceste nu sunt spriginite indestul, ci în mănăstirile și școlile catolice mai ales, sunt o mulțime de Românce dintre cari o mare parte ajung în viața Românce slabe. Am pute numi familii române multe, în stinul cărora copii au adus limba străină și nu mai știm ce să zicem despre părinții slabi, cari rabdă ca copii lor să vorbească până și acasă într-o limbă străină.

Eată un reu care ne strică mai mult de cât ni-ar pute strica chiar cel mai înverșunat dușman.

Trebuie să-i punem deci stavilă. Pe d'oparte biciuindu-l, pe de altă parte îndreptându-l, spriginind școlile de fete și aducând jertfa într-o se întemeia asemenea școli în locuri unde, ca și la Oradea-Mare, se simte lipsă.

Ear țeranii noștri mai cu dare de mână să se uite la aceste școli întemeiate nu numai pentru fetele cari vor să se facă învățătoare ori să se mărite după „domni”, ci bine e să învețe carte și să primească creștere aleasă și fata de țeran care vrea să rămână la vatra părintească. Pentru-că nicăiri nu-i scris că țeranca mai bogată română nu trebuie să știe carte, ci dimpotrivă: cu cât vom avea mai multe țerance bine crescute, cu atât ne vom ridica mai tare ca națiune.

Maghiere — Ovreilor. D'odată cu osândă adă la tribunalul din Pisek, foile, mai ale cele ce sunt redactate de Ovrei, ațuc și o telegramă din Bruxella, în care se spune că acolo s'a pornit o mișcare în înțeles de a ruga pe Papa dela Roma să lumineze pe creștini și să nu mai creadă că ovrei ar fi setoși de sânge creștinesc. Cererea ar fi deja subscrișă de mulți înși.

Vorba e că osânda dela Pisek zice alt-ceva și cu greu Papa va sfătui pe creștini la dragoste pentru Ovrei, când tocmai se dovedește că ei omoară pe creștini.

Ovreimea osândită.

Omorul dela Polna. — Ovrei osândit la moarte.

Procesul ce ține de săptământ de zile la tribunalul din Pisek, s'a sfârșit Mercuri. Și încă nu se poate mai reu pentru întreaga Ovreime.

Eată de ce era vorba.

Mai astă primăvară s'au găsit la Polna ucise două fete creștine. Rănilor erau de așa natură, în cât cei ce pricepeu omorile de Ovrei pentru a le lua sângele. Se zice anume, că la Ovrei ar fi credința că numai vârsând sânge creștin, se pot mântui.

Cele două fete au fost găsite adevăd, în pădure, cu gâtul tăiat ear în trupul lor sânge de tot pușin: dovadă că l'au scurs în vre-o oală. Credința poporului e că din acest sânge Ovreimea gătește un fel de prescură.

Creștinii din acele părți au și făcut p'atunci tulburări, luând la goană pe Ovrei, în cât numai prin trimiterea oștirii s'a putut face liniște.

Pornindu-se cercetarea judecătorească, ovreiu Leopold Hilsner a fost prins și în cele din urmă adus înaintea curții cu jurați din Pisek.

După o dezbateri de săptământ de zile, în care s'au ascultat peste 40 martori, jurații l'au găsit vinovat pe Ovrei că a omorât pe fata creștină Klima, și astfel tribunalul l'a osândit la moarte prin ștreang.

Că tot Hilsner ar fi omorât și pe cealaltă creștină, pe Agnes Hrasa, nu s'a putut dovedi.

Aparător al ovreiuului a fost avocatul dr. Aurednicek. Poporul când a auzit de osândă, a strigat cu însuflețire: „slava!” — și jurații au fost duși acasă tot în cântece.

Ovreimea întreagă este desnădăjduită de această întâmplare, fiindu-i teamă că de aci încolo și mai pușin va fi iubită, îndeosebi prin acele părți (în Galizia și Moravia), unde și așa poporul este întărit împotriva Ovreimei.

Revista săptămânei.

În vremea din urmă tot mai mult a eșit la iveală dușmănia între cărmuitorii dela Viena și cei din Budapesta.

Ungurii se vaetă mereu că nu numai nu se ține seama de dorințele și interesele lor, ci chiar sunt asupriți de austrieci, cari caută să le taie calea la ori-ce înaintare.

La rîndul lor austriecii învinuiesc pe unguri că umbă să se ridice în spatele lor și nu țin seama de nevoile monarhiei întregi ci numai după gusturile lor se trudesc, — și se țin vrednici de a încăleca pe vecinii lor.

Această ceartă a dus aproape la rupțură între guvernele celor două țări, în afacerea unui drum de fer ce e planul a se face în Bosnia. Nevoia de bani i-a făcut însă pe întăritați să se împace așa, că drumul de fer nu se face pentru a face legătura de comunicație mai ușoară nici cum au vrut austriecii, nici cum au cerut ungurii, pentru comertul lor, ci se face o linie numai

Între deputații din Dieta dela Budapesta, și anume între Kossuthiști, de asemenea a fost în zilele trecute o frumoasă ceartă și desbinare.

Șeful partidului și-a părăsit „ol-dății” ajungând și el la credința că sunt nebunii periculoase dorințele partidului său, de a lavi mereu în Dinastie și a lupta pentru desfacerea Ungariei de Austria, după cum o plănuiseră aceasta rebelii dela 1848.

Pentru aceasta s'au certat între ei, și foștii prieteni și-au cam spus buchile unii altora, cu prilejul discuției asupra proiectului căsătoriei moștenitorului Tronului, — care s'a votat.

Pe noi ne bucură când vedem slăbind rîndurile acestor nelimpăcați vrăjmași ai monarhiei cari sunt cei mai mari șovinști și vrăjmași ai neamului nostru.

În România, guvernul n'a fost încă în stare să potolească mișcările țeranilor cultivatori de prune, de prin ținuturile muntoase, revoltați de executarea legii de taxarea țucii și borhotului.

În toate părțile executorii sunt luați la goană, și mari neorînduși se fac. Unde pune piciorul un executor, trebuie să fie gata și armata, căoi altfel birul cel nou nu-i chip să primească oamenii de a-l plăti.

În București s'a început judecarea procesului asasinilor bulgari, mișșeilor cari au omorât pe Fitovski și pe patriotul român Mihăileanu.

Toate ziarele mari din Europa au câte un corespondent, care să le comunice dezbaterile marelui proces, ai cărui implicinați era cât p'aci să aprindă flacăra războiului în Orientul european.

Din Bulgaria au fost trimiși doi înalți funcționari judecătorești, ca să

stea față la judecarea procesului, care va arunca o atât de tristă lumină asupra patriei lor.

Dacă ne îndreptăm privirea spre lumea mare, nu puține întâmplări vrednice de amintit vedem; vom aminti câteva, mai de seamă.

Primul ministru englez, lordul Salisbury, la un banchet a ținut un discurs în care își exprimă mulțumirea că în Statele-Unite din America a reușit earăși la presidenție Mak Kinley, care face o politică războinică. Căci sub Mac Kinley s'a dat războiul cu Spania, și tot el îndreaptă politica Americii la amestec în chestia chineză.

În același discurs, primul-ministru al reginei Victoria s'a exprimat, că convenția dintre Anglia și Germania, în privința afacerii chineze, mulțumeste pe toate marile puteri.

Cu toate acestea, alte știri ne vestesc că o asemenea convenție e pe cale de a se încheia între Franța și Rusia; ear' altă convenție între Statele-Unite și Japonia.

Ne-am găsit dar', cum se vede, în fața a trei grupări ale puterilor mari care vreau pace în China, fiecare după programul său!

De aceea merg foarte greu înainte lucrările pentru încheierea păcii.

De altfel, condițiile sunt fixate între puteri, în următoarele puncte:

1. China să ridice baronului Ketteler un monument, pe locul unde a fost scâmbiul imperiului scrisoare, prin care se cere iertare.
2. China să decapiteze pe cei 11 prinți și ofițerii, al căror catalog e stabilit.
3. Să se suspende pe 5 ani ținerea examenelor publice în provinciile unde au fost războaie.
4. Pe viitor toți ofițerii, care sunt dușmănoși străinilor, să fie înlăturați și pedepsiți.
5. China să plătească despăgubiri de războiu.
6. Ciung-li-i să se desființeze și să se institue un minister de externe.
7. Cu împăratul Chinei să se poată comunica în mod cinstit.
8. Taku și alte fortărețe de pe malul Pecili să fie dărâmate și să se interzică importul de arme și alt material de războiu. Ambasadele din Peking să aibă garnizoană stabilă. Să se așeze în întreg imperiul, în decurs de doi ani, proclamații împărătești, în care să fie desaprobată mișcarea Boxerilor.

Este de așteptat, ca China să refuze aceste condiții, ear' refuzându-le, continuând războiul, cine știe cum au să se împrăstie puterile, și care o să fie urmările războiului din China.

O dreptate.

O dreptate de mult așteptată li s'a făcut credincioșilor gr.-or. din protopopiatul Aradului: Moise Bocșan, protopopul, a fost suspendat Pretutindeni, pe unde sunt cunoscute isprăvurile acestui bătrân năbădăios, atare a fost primită cu mare bucurie și toți aduc mulțumiri veneratului consistor pentru-că a făcut această dreptate.

Intr'adevăr, purtarea acestui protopop a fost atât de puțin potrivită, încât de mult ar fi trebuit să fie înlăturat din protopopiat.

Hotărârea ca Moise Bocșan să fie pus sub cercetare disciplinară a luat-o consistorul mitropolitan încă în 23 August 1897, va să zică pe când la Sibiu mitropolit era Miron, ear' în Arad episcop Mățianu. Sunt 10 capete de învinuire ce i s'a adus protopopu-

lui Bocșan, și toate s'au dovedit. A d'atunci încoace a mai adăogat încă la răs, așa că astăzi-vară fusese suspendat din sctoratul școlar, ear' acum consistorul a fct silit să-l înlătore cu desăvârșire.

Ne așteptăm, cu toate acestea, ca în foile care apără toate netrebniciile „neamurilor“, protopopul Bocșan să fie părat ear' P. S. Să Episcopul Goldiș și consistorul aradan să fie învinuiți că prigonește un protopop brav.

Vom arăta noi însă atunci, punct cu punct, toate isprăvurile pentru care protopopul Bocșan trebuia să fie încă s Mățianu suspendat, dar' — se bănuiește i cauza — fostul episcop a ținut actele aproape trei ani în puil mesii.

Administrator protopopesc, până la definitivă rezolvare a afacerii, a fost numit dl Iancu Ștefănuț, care de doi-sprezece ani servește cu credință la consistor ear' de doi ani îndeplinește postul de secretar consistorial și în sinodul de anul acesta a fost ales asesor consistorial.

Adunare de învățători.

În 10 Noembrie a. c. s'a ținut conferința de toamnă a învățătorilor din tractul protopopesc Buteni, în școala învățătorului V. Suci, din loc.

La 9. ore s'au intrunit învățătorii în sf. biserică, unde s'a făcut chemarea Duhului sfânt.

După aceea s'a ascultat prelegerea din Religione, despre „Postirea și ispitierea lui Isus“, ținută de G. Abrudan, ear' din Istoria Universală a preles P. Covac, despre „Expedițiile cruciate“.

Elevit depărtându-se după sfârșitul acestor două prelegeri, urmează deschiderea conferinței prin președintele N. Bocșai. Se constată că sunt prezenți 27 membri, absenți 10, se înscriu de membri noui Constantin Muntean, I. Mioc, A. Ardelean și O. Feier. După aceasta se iau la dezbateră lec-

bună voință arată unele scăderi ce a observat în propunerea inv. G. Abrudan. Conferința ținând seamă de observațiile făcute, declară prelegerea de succesă. Cu privire la propunerea lecției „Expedițiile cruciate“, iau parte în discuție învățătorul V. Suci, I. Borlea și N. Bocșai. Propunătorul ea la cunoștință observările făcute și declară că văzând părerile criticilor, mai multe se pot învăța. Prelegerea se declară de bună-succesă.

Urmează elaborarea concluziilor adunării generale pentru compunerea unui plan de învățământ, pe lângă birou se mai înscriează O. Feier și P. Covac. Referitor la temele restante, care nu sunt chiar puține, celor neglijenți li se exprimă reprobare și li se dă un nou termen de 2 săptămâni. Pentru înființându alumnii s'au mai înscris 5 membri ajutoari. Referitor la Societatea de apicultură se naște o vie discuție din cauză că unii §§ n'ar fi destul de clar explicați. V. Suci din propria experiență nu o chiar recomandă; e de crezut însă, că după ce societatea va fi înactivată, scopul i-va fi să dea lucru de model pe lângă taxă cuvenită.

Înființarea societății de înmormântare cu plăcere se ia la cunoștință și se promite sprijin.

Cu privire la frecventarea neregulată a școlii se obligă membrii ca fie-care să lucreze pentru conferința viitoare câte o temă. Se primește propunerea ca în viitor acei membri să critice lecțiunea preleasă, care vor fi desemnați din presidiu.

Timpul și locul viitoarei conferințe s'a decis să fie Joi după 8-tele Paști în Boros-ebes. În fine V. Suci a citit disertațiunea „Școala de pomi“ în care pune la inima învățătorilor pomăritul.

A urmat prinzul, unde a toastat R. D. protopop pentru P. S. S. dl Episcop, numindu-l „Părintele nostru cel bun“; N. Bocșai pentru R. D. protopop; Suci, pentru președinte, etc.

Fie-mi permis a însemna aci unele observări, pe cari numai pe această cale le pot aduce la cunoștința celor ce li se cuvine. M'a înveselit faptul că școala de fete era împorată cu un număr deosebit de eleve. Între cari am văzut multe care anul trecut cercetau școala de stat; servească-i aceasta spre laudă învățătoarei Constanța Muntean. N'am trecut cu vederea nici desinteresul inteligenței, măștrilor, etc. din Buteni și jur față de școală; căci în acea zi nu i-am

putut vedea nici în școală, nici în biserică, nici în ospătarie. Excepțiune au făcut R. D. protopop, T. Micluția și N. Bogdan preoți, cari au luat parte dela început, până la sfârșitul conferinței.

Ionel.

Din România.

Procesul complotului bulgar.

Marți dimineața s'a început judecarea procesului complotului bulgăresc, cu asistența unui număr public.

Pentru corpul diplomatic sunt locuri rezervate. Sunt de față și agentul diplomatic bulgar din București Teodoroff, apoi Șivaceff fost president tribunalului din Sofia și un consilier la Curtea de apel din Ruscuc, și vice președintele tribunalului din Sofia Zaneff.

Din presa străină își au reprezentanții ziarele: „Figaro“ și „Journal des Débats“, apo „Berliner Lokal-anzeiger“, „Tribuna“ din Roma, „Corriere della sera“ din Milan, „N. Fr. Presse“, „Pester Lloyd“, „La Bulgaria“ din Sofia, „Akropolis“ din Atena și altele.

Ședința s'a deschis la ora 12^{1/2}. Președinte: dl D. Giuvăra; asosori: d-nii Vlăsto și Cudalbu; reprezentanții ministeriului public: d-nii Ciocărdia procuror general și Emil Miculescu prim-procuror; grefier: dl Sachelarie; interpret: Lazar Duma, interpret la agenția bugară din București.

Președintele ordonă să fie introdusii acușatii în sală. Rătă acușatii cu apărătorii lor:

Boicu Ilieff, apărat de dl avocat Butoianu; Nic. Miteff, apărat de dl avocat Șipșano; Mitu Stoiceff, apărat de dl avocat Cost. Lahovary; Chr. Carambuloff, apărat de dl avocat Mircea Poenaru Bordea; Al. Tritanoff, apărat de d-nii advocații Mihail Valerian și Victor Fotescu; Stoian Dumitrescu; Achim Peteff, apărat de dl avocat Teodor Vanghele; N. Bogdanoff, zis și Hagiu apărat de dl avocat Nicolae Durma.

Din 22 acușatii, 13 dispărați și vor fi judecați în contumacie. Aceștia sunt: Gheorghe Teodoroff, Marcu Bosneacoff, Traiciu Tzvetcoff, Boris Sarafoff, Gheorghe Petroff, Vladimir Kovaceff, locotenentul Ivan Stoianoff, D. Iconomoff, Davidoff, Dimitrie Troieff, Alex. Burlacoff.

Lista juraților este următoarea:

Babeș Victor, Ion Marescu, Assan Vasilie, Roșu Dumitru, Matak, Oltulescu Scarlat, Caracoleanu, Sihleanu, Kiru Constantin, Zamfirescu Ilie, Robescu A. F. Henri Cărtari, Suplimentari: D. I. Movileanu P. Girboviceanu.

După ce se citește actul de acușă, se începe interogatoriul lui Boicu Ilieff asasinul lui Fitovsky.

Ședința doua, Miercuri, începe cu interogarea lui Nicola Miteff.

Constituind parte civilă e de față d-na Mihăileanu, asistată de advocații P. Grădișteanu și T. Policrat.

Din străinătate.

Discursul de tron german.

Marți a fost convocat sfatul imperial din Berlin.

Discursul tronului e ținut într'un limbaj avântat, cum obicnuește a vorbi împăratul Wilhelm.

Chestia de care se ocupă cu deosebire mesajul este — de sine înțeles — chestia chineză. Scuză guvernul, pentru-că a întârziat cu convocarea parlamentului, tocmai în împrejurări de mare gravitate, dar aceasta s'a împlinit pentru motivul că trebuia să procedeze fără întârziere imediat contra Chinei, pentru a salva onoarea numelui german.

Roagă sfatul ca cheltuielile necesitate de expediție să le aprobe.

Mesajul mai vorbește despre vama care este gata și se va prezenta de curind desbaterii.

Impozitele au să fie mărite, căci necesitățile actuale cer acest sacrificiu.

Sfârșește prin a aduce elogii germane, care s'a ilustrat la expoziția Paris, unde „țara vecică a deschis un ospitalier pacnificei concurențe a popo- lor“.

Carnet artistic.

Serbarea „Sindicatului ziaristilor“ din București.

Miercuri seara în sala Teatrului național s'a ținut de mult așteptată serbarea în favoarea „Sindicatului ziaristilor“.

Publicul a răspuns în număr mare apelul „Sindicatului ziaristilor“, care la una din cele mai frumoase serbări actuale stagiune.

Reprezentarea a început cu un concert și declamație.

Di P. Sturdza a recitat frumoase suri liniște de poezia Al. Vlahuță.

D-na Lucreția I. Breweanu a cântat aria Mignon și popularul Măndruș munte, care au fost de asemenea aplaudate.

Distinsul artist dl C. Nottaru în perfecție „Ucișorul fără voce“, al lui Grigore Alexandrescu. Modul cum a recitat și admirabilă sa muzică plăcut foarte mult.

A urmat apoi d-ra Sida Maca, cântat romanța „Din-apre ziua tinere“ o voce frumoasă.

Admirabilul prim-bas al Operei Theodorescu, a cântat apoi marea și aria din „Vespri Siciliane“.

D-na Aristuța Romanescu, într'un monolog „Biletul“, versuri de dl Lecca, a dat încă odată proba ei de talent. „Biletul“ a recitat-o și d-ra Ștefănița.

Apărîndă în sală Theodorini a fost primită cu entuziasm. Theodorini a cântat, cum numim să cânte, marea aria din „Carnet“, numărate ori e fost rechemată.

La sfârșit a cântat fermecătoare mine până la tine“, dl Gr. Ventura pauzat-o la piano. D-na Elena a fost strălucitoare ca totdeauna pe scena, rechemată cu entuziasm public. Căpîta ziaristii aruncau din dide cărți, pe scenă și publicului.

Cu d-na Theodorini s'a terminat întâia a programului.

S'a reprezentat apoi „Avarul“. Cunoscutul nostru artist dl Ștefănița a reluat cu cel mai desăvârșit modul Harpagon. Ceialtați artiști s'au admirabil de rolurile lor. Cităm pe Ciucureanu, d-rul Titi Gheorghiu, vanda, d-nii Soreanu, T. Petrescu, Dimitriu, Cernat, etc.

Ultime știri.

București, 15 Noembrie. De azi a Curții cu jurați au tătați Karambulov. El a mărturisit luna Decembre anul trecut Botniacov l'au înștiințat despre tatul ce era să se facă împotriva regelui Carol. Mitev a făcut mărturisire.

Londra, 15 Noembrie. Rudle a avut să lupte într'una acesteia, împotriva Burilor strimțoreau atât la Harismilă la Frede și Reitz.

Generalul Donglas a mers triva cetății Ventersdorf, unde Buri mulți în tabere întărite.

La Petrusberg Buri au pătrul engleză, cărei i-au luat fel drumul după ce i-au luat

Londra, 16 Noembrie. Site aici spun că țarul nu nav de tifos ci a fost om nihilist. Mulțumită doctorilor cari au știut îndată ce țarul se va vindeca.

O direcție greșită în demersul conferințelor noastre învățătorești.

Cu drept cuvânt se poate zice, conferințele învățătorești sunt o școală de repetiție a învățătorilor. Scopul acestor conferințe e în deosebite cunoscut: Sporirea și răspândirea de cunoștințe necesare la educațiune și instrucțiune și apoi introducerea ameliorațiilor reclamate de metoda modernă și respective diseminarea metodei de propunere a cunoștințelor sus-amintite.

Dacă examinăm mai de aproape acest scop — așa zicând dublu al conferințelor noastre — ajungem la aceea, că celea amintite în locul primădeci sporirea de cunoștințe necesare la educațiune — învățătorul și-le poate câștiga, mult, puțin și prin singurita-i proprie: studiind.

Voiu a zice, în est-mod își câștigă teorie; nu însă tot așa putem zice despre modul de aplicare al acelor cunoștințe și respective despre metoda. Și nu pentru-că metoda după care atâta ne sbuciumăm nu ni-l putem însuși numai din carte ei experimentând, făcând și văzând și pe alții cum proced în anumite cazuri.

Și fiind metoda de o remarcabilă, capitală importanță, pentru reușita instrucțiunii cred că nu va fi de prisos să relevăm înțuța ce o iau unități învățători față de aprobarea ori reprobara metoda respectivului învățător propunător în conferințele noastre învățătorești!

Știm că metoda veriează în învățăm, va să zică fie care învățător își are metoda sâu, cu care crede că e în stare a face mai mult progres. Unit însă se vor apropia de adevăratele principii pedagogice mai mult, puțin mai puțin.

Deci e foarte natural, ca în învățăm să dăm de lacune, neajunsuri metodice.

Aceste lacune metodice apoi — în parte — au să fie suplinate respective paralizate cu ajutorul conferințelor învățătorești.

Acum se ivește numai întrebarea, că oare prin modul cum decurg azi unele din conferințele noastre învățătorești se paralizază, ameliorează acelea lacune metodice ori nu?

După a mea modestă părere nu! Eată cauza:

Dacă vom cerceta și cercetând vom fi cu atențiune la modul, chipul în care decurg unele din conferințele noastre, va trebui, cu durere, să constatăm nu numai că lacunele — erorile metodice nu se îndreaptă, suplinesc, ci se trec cu vederea după toată forma.

Ba ce-i mai mult!

Câte pe unul — care „unul“ se socoate pe sine din „elita“ dascălească — deși metoda îi băjbe de erori, mai e încărcat și câte cu o „recunoștință protocolară“.

Și toate astea pentru-ce?

Simplamente pentru-că Petru nu e Pavel și Pavel nu e Petru.

Mergând trebile pe astă coardă — e ușor de înțeles, că lucrul se ia d'a'ndoasele, adică unde e nevoie de o critică mai serioasă, acolo lipsește cu desevlșire, — și din contra.

De aci apoi slăbănogia se ridică la valoarea de merit ear meritul degenerează în demerit.

Ar fi timpul și locul ca barem dintre noi să dispară odată „hatirurile“ dându-i-se fiecărui aceea ce se cuvine.

Prin asemenea procedeu conferințelor — intruniciilor noastre didactice nu li-se dă importanța cuvenită. Prin urmare nici nu pot purta numele de adevărate conferințe.

Prin conferințe mult putem câștiga dar în forma de mai sus necum se câștigăm ci perdem și ce avem.

Servească și numai acestea de un „memento“ acelor cari în primul loc sunt chemați a paraliza asemenea curent greșit ca să nu zic detestabil căci: Ori-ce lucru își are măsura sa și anumite limite!!

Socodor, la 4 Octombrie n. 1900.

Ioan Crișianu,
învățător ortodox.

O mare primejdie.

Din darea de seamă a Consistoriului mitropolitan către Congresul național bisericesc vedem că în anul 1896 în mitropolia gr. orientală română erau 1,671.805 suflete; la sfârșitul anului 1899 au fost 1,686.652, suflete. În trei ani o creștere deci de 14.557, ceea ce pe an însemnează abia 0.8%, va să zică mai puțin de un om la sută. Numărul acesta trebuie să ne cutremure pe toți. Eată de ce: un popor care vrea să trăiască, să țină pas cu celelalte neamuri, trebuie să sporească pe an cel puțin cu 2 la sută.

E rău că nu s'a spus în Consistoriul mitropolitan și pricina acestui spor atât de încet. După câte știm însă, mergem încet nu pentru-că nu s'ar naște destul Român, ci pentru-că grozav de mare e numărul morților. *Indeosebi mor copiii.* Vine câte-o boală și până să bage de seamă stăpânirea, chemată a leculi grabnic, abia pe la o casă două se mai găsește câte un copil mic.

Eată un lucru asupra căruia nu putem îndestul de mult să stăruim. Să atragem luarea aminte întâiu de toate a părinților, legându-le de suflet să-și îngrijească mai bine copiii; să-și păzească de răcoale, să-și păzească bine... Lumina din ochi să le fie, că altfel perim numărând zilele.

Ne îndreptăm în al doilea rând către învățători. Nu e familie în sat, cu care ei să nu aibă legături prin copiii cari umblă la școală. Să învețe deci pe copii în școală cum să-și îngrijească de sănătate: cum să se îmbrace. Mai ales copiilor din clasele mai înalte, a celor din școala de Duminecă, învățătorul să le țină prelegeri în regulă, că zadarnic îi va îndopa cu carte numai: dacă nu-î în-

vață cum să-și păstreze sănătatea și nu va trimite prin ei sfat și celor de acasă, vai de noi toți!

Mai mult chiar. *Învățătorul să meargă pe la casele sâtenilor și un singur privilegiu să nu lase fără a-î povățul și a cânta ca prin sine să se convingă dacă țeranii și urmează sfaturile date.*

Cât despre proști, earășii pot face mult. Să nu fie adică numai purtători de grije în cele sufletești poporului, ci ca părinți adeverați, la fiecare privilegiu să aducă aminte sâtenilor datorită ce o au față de sănătatea trupeișcă. *Chiar în predică trebuie să cuprindă sfaturile de acest fel.* Mai mult chiar: să aducă vorba chiar în sinoadele protopopești, unde fiind și aleși satelor de față, își pot mai bine da seamă de răul ce bântue ispitindu-se mai de aproape, mulți împreună vor ști să ghicească și calea pe care purcezend se poate aduce lecuirea.

Tot așa și învățătorii: să ia la inimă afacerea, și în adunările lor de peste an mai presus de toate asupra ei să se sfătuiască. Pentru-că zadarnic vor ști ei meșteșugul de a învăța pe copii a scrie și a citi, căci — răul crescând — azi mâne se vor pomeni cu școala goală.

De doctorii pomenim, unde ei sunt Români: să-și facă datoria nu de sila legii, ci cu dragoste pentru neam.

Altminteri trebuie s'o spunem: sâtenii noștri nu prea se duc bucuroși la doctorii ori se duc târziu. Rău fac! Cei cari trăesc în atingere cu poporul, să li-o spună zilnic, să nu li-e fie necaz de bani ce trebuie să dea la doctorii, că boala nu babele ci doctorii trebuie s'o vindece.

Un alt rău pe care ni-l descopere Consistoriul mitropolitan — căsătorii nelegiuite.

Sunt unele ținuturi unde răul acesta bântue ca ciuma; abea mai găsești o casă de nou întemeiată unde să se fi cerut binecuvântarea dumnezeiască. Nu, ci țeranii nesocotesc cele sfinte și se mulțumesc numai a merge, ea și cu o vită vindută, la casa satului, la „protocol“. În alte părți nici atâta nu se face, ci nemernicii sporesc numărul copiilor nelegiuți.

Eată încă o afacere asupra căreia trebuie să ne oprim cu toți: învăța-

Poesii populare.

(Din Zorlențului-mic.)

Pân' a fost lelița mică,
Era hădă și urită,
Dar acu dac'o crescut,
Doamne, mândră s'o făcut.
Când o ved și eu mă mir,
Par că-i pup de trandafir.
Dar' mândră cum să nu fie,
De mult apotica știe;
Mândră cum să nu se facă
Cu albele din uiașă.
Plin 'i capul de zărzele,
Care dă tot bani pe ele,
Ear' când banii nu-i ajung,
Strânge oașle din cuib
Caută cuibul în grădină
Și le ia de sub găină,
De le vinde unde poate,
Pe prostii de câte toată,
Mândră-i, Doamne, și făloasă
Că cu ele ea-i frumoasă;
Mândră-i, Doamne și să ține,
Că cu ele îi stă bine.

Frunză verde lemn pălit,
Fetele-mi zic că-s urit
Dar' de asta nici nu-mi pasă,

Că nici ele nu-s frumoase,
Că frumoasă dac'ar fi
Ele nu s'ar rumeni.
Eu-s urit dela natură
Nu-s frumos din spălatură,
Că-s urit, nici nu-i nimica
Nu-s frumos din apotica
De asta n'aibă grijă ele;
Dă-mi și mie rumenele,
Serică și albele:
M'oi mângi și eu pe pele
Să mă fac frumos ca ele.

Nici o mândră n'am avut
Ș'am trăit cum am putut
Și acu de n'oiu avé,
N'am să per fără de ea,
Că nici cel cu mândre multe
Ved că nu-s cu stele 'n frunte
De-ai iubi chiar șapte sate,
Nu mai faci decât păcate.
Pentru ea nu-ți sparge capu,
Las'o 'n foc și s'o ia dracul;

Compuse de: Nicolae Trucu,
june econom.

Constantin și draguță-sa.

(Baladă populară.)
— Trandafir dintre tulpine,
Unde meri, măr Constantin?

— Frunzuță din foisor,
Mă duc mândră să mă 'nsor;
Jos în jos la Bâlgăraș,
C'aci la noi la Ruscior
Până-i lumea nu mă 'nsor,
Că mă știu că sunt dator,
Și mă țin de prădător,
Măcar io că nu-s dator
Decât prețul la doi boi,
Vre-o cinc' sute de lei noi.

De prădat, n'am prea prădat,
Făr' mândra mi-am îmbrăcat
Până 'n urmă m'o lăsat.
Că cin' n'are noroc n'are
Decum naște până moare.

— Constantine, dragul meu,
Nu te duce 'n Bâlgărad
Că ș'acia merg cu drag...
Vină de mă ia pe mine
Să te scot din datorie
Să-ți dau casă și moșie,
Casă mândră cu privdor
Ca să ne treacă de dor,
Că dorul e mare căne
Peste multe dealuri vine,
Și d'unde s'asează bine
Nu'l mai poate scoate nime;
Nice popa cu slujba,
Nici babe cu fermeca,
Că dorul unde se pune,

Face vieța cărbune,
Și la mine pusu-s'o
Dar' nime nu l'a putut
Să 'l scoată, ori ce-am făcut,
Făr' bade tu scoate-li-i
Dacă pe mine mi-i peți,
Și de el tu mi-i scăpa,
Dacă, bade, ni-i lua.
Bade dorul ce mi-ai dat,
De mult l'aș fi alungat,
Dar dă, mi l'ai fermecat,
Că unde-ți l'ai lasat,
Tot acolo șezt și-o stat.
De cumva nu mi-i lua
Și cu alta ti'nsura,
Cu alta ti-i cununa,
De-a fi mai bună ca mine,
Dumnezeu vă deie bine;
De-o fi una mai urită
Dumnezeu te pedepsească
Până mări să nu-ți trăiască.
Bade, când til cununa,
Te-șjungă durerea mea,
Ca să-ți rupă inima,
Rupăți-se 'n opt și noă,
C'ai avut drăguțe două,
Nici pe una n'ai luat,
Făr' cu doru ne-ai lăsat,
In dor, bade, și 'n bănat.
Grijește, badiță, bine
Că nu ști doru ce face,
Face pe mândra de zace.

tori, preoți și ori ce cărturar, pentru că răul bântue neamul nostru, ear cine fine la mărirea neamului său, trebuie să se gândească și la înlăturarea re-
lelor ce-l bântue.

Preoții prin predică și mai ales prin purtarea lor morală, fiind pilde vii sătenilor, să ridice cugetul și simțirea credincioșilor; să întărească în ei dragostea pentru cele bisericesti, ca astfel în sat drept ticălos să fie socotit care calcă o singură poruncă bisericască.

Lucrurile bisericesti și toate întocmirile ce se întemnează pe legile dumnezeesti să fie păzite cu sfințenie de noi toți, căci altfel soarta Sodomei și Gomorei ne ajunge.

(„Bis. și Șc.“).

Rusu Șirianu.

Probleme actuale în instrucție și educație.

Disertație citită de d. n. l. avocat Ilie Trăilă în adunarea învățătoarească din Oravița.

Dacă clasicul verdict, ce l'a dat Quintilian în opul citat: *Ego sic scribendum quidque iudico, quomodo sonat; hic enim est usus litterarum, ut custodiant voces et velut depositum reddant legentibus* (Eu socot că așa trebuie scris precum e sunetul, căci aceasta e rostul literilor, ca să păstreze graiul și ca pe un deposit să-l redea cetitorilor), dacă acest ideal, această lege fundamentală a ortografiei nu s'a putut executa în întreg cuprinsul său dela Quintilian până acuma, cauzele aparțin domeniului istoric, dar acum în veacul luminilor putem considera această întârziere de o neglijență păcătoasă, mult păgubitoare educației poporului și culturii preste tot. — În Franța consiliul suprem școlar — precum spun jurnalele, a acceptat proiectul de simplificare a ortografiei făcut de d. Clairin, un mare savant și d. n. l. și la însărcinat cu elaborarea unei gramatici noi, care încă în anul viitor se va introduce în școală.

Academia franceză se vede că se dă perului, că în ședința din 21 Septembrie a. c. comisia dicționarului s'a constituit în comisia de ortografie.

Vorba mea, tot alții trebuie să ne meargă înainte pe toate terenele; noi preferim imitația, plagiatul, noi n'avem curajul convingerii proprii, a credinții în puterile noastre și a inițiativei, ci ne refugiem comod dinaintea spiritului reformator al veacului — la spatele consistoriilor și academiilor.

Curajul numai, d-nilor învățători, și rupeți vălul vrăjit, ce ne ține oblojiți, de nu mai avem bun simț și considerare la proprietățile poporului și la înclinările lui.

Pe scurt și ca să ne înțelegem bine, ceea ce aș dori este să dăm poporului modul de a putea scrie cu înțelegere limba sa, ridicând la putere de leg. și formele gramaticale adoptate de popor fără excepțiune, ca să nu se bată în capete graiul general cu gramatica, și apoi, în zisa unei învățătoare din Germania, să deprindem copiii mai mult la stilizare decât la gramatizare.

Eară ce privește celelalte discipline să ne mărginim a pune numai fundamentul cunoștințelor în școala elementară, căci instrucția mai nalță și așa e rezervată școlilor superioare de specialitate și autodidacticei. Din contră să se cultive morală cu toate mijloacele posibile, căci aceasta e mama virtuților, fără de cari știința moartă este. De unde putem pune axioma: *Mai multă educațiune decât instrucțiune copiilor.*

Am zis că autodidacticii le este rezervată o mare parte a instrucției, pentru că aceasta stă mai preus de înțelepciunea școlară, și pe care în cele mai multe cazuri o suflă vânturile vieții practice. Autodidacticii trebuie să-și recunoaștem cel mai însemnat rol în dezvoltarea spirituală a indivizilor și copiii trebuie îndreptați de mici la acest metod, pentru că independența și originalitatea cugetării pe această cale se câștigă mai cu siguranță; exemplele sunt atât de numeroase încât s'ar putea cu bun temei ridica acest asert la axioma. N'avem decât să citim biografia oamenilor mari și ne vom convinge perfect de acest adevăr. Când omul e aruncat în valurile vieții, când e lăsat în puterile sale, acel capital de cunoștințe elementare, câștigat în școală — dacă la pus bine în sufletul său, îl va înmulți de sigur și-l va ridica la o potență covârșitoare decum ar produce școala pentru că omul lăsat în puterile proprii, e în stare uneori să facă minuni. — Omul numai prin sine însuși se face om. — Dacă se face bun prin sine se face, dacă se face rău prin sine se face rău. — Înțelegem că filosoful Brahma a zis înainte cu mii de ani:

„De faci vr'un păcat îl faci dela tine

Și tot de la tine faci și ce-i bine.

Tu însu-ți ești care păcătuiești,

Tu însu-ți care te și pocăiești!

Tu însu-ți ești bun, tu însu-ți ești rău,

Tu însu-ți ești Mântuitorul tău...

Pardona-ți, d-nilor, că v'am întreținut prea mult cu niște chestii, despre cari d-voastră a bună samă sunteți mai bine clarificați decât mine, — dar deși părțile mele nu au în fond meritul a nescareva adevăruri necunoscute și expunerile mele nici în formă nu ating nivelul științific, au însă meritul adevărului, că d-voastră să fiți informați și despre opinia noastră, cari

observăm și medităm cite puțin despre educațiune și instrucțiune, decât cari mai însemnate și mai grele probleme pe lumea asta nu prea cunosc; și de aceea mărturisesc și cred eu, că un învățător bun pe lângă știință trebuie să fie și cu dar dăruit.

Sousați, că în loc de o scurtă bineventare și întipinare ospitalieră v'am plictisit prea îndelung, v'am răpit vremea scumpă de la lucru și am contrabandat o formală disertație selbatică afară de program.

Primiți încă odată expresiunea celei mai călduroase bucurii că ne-ați onorat cu prezența d-voastră și Vă doresc bun spor lucrărilor ce Vă stau înainte. Să trăiți!

Mac Kinley și Bryan.

Duelul oratoric dintre cei doi candidați la președinția Statelor-Unite, s'a isprăvit prin re alegerea lui Mac-Kinley.

În vremea campaniei electorale, care durează de trei luni, a bîntuit, în profitul doctorilor, o adevărată epidemie de laringită.

Candidatul la președinția republicii, este cuprins, incontestabil de o explicabilă spaimă, la gândul că el poate fi chemat să domnească peste mai bine de 70 milioane suflete.

El trebuie să lămurească mulțimei programul său.

Aderenții își fac datoria. Fie-care din candidați apare în admirațiunea partizanilor săi, ca americanul cel mai ales, cel mai genial și cel mai demn, ce a existat vre-o dată. „Dați votul vostru pentru Mac Kinley, părintele prosperității, părintele coloniilor și părintele dolarului de aur — strigau unii. „Alegeți pe Bryan, adevăratul prieten al poporului și adevăratul dușman al trustrarilor” — strigau alții. „N'alegeți de cât pe Mac Kinley, care a adus țara la glorie, care a făcut-o așa de bogată, că bătrâna Europă vine, în genunchi, să ceară împrumuturi de bani Americii“. În fața acestor vorbe, Bryan pare că apare victorios: opera de șarlătănie din zilele sale, triumfă, în adevăr, acum.

Candidații la președinție, n'au însă, multă vreme de prăpădit, ca aderenții lor. Ei trebuie să vorbească tuturor și ei vorbesc, din vagon, la stațiunile căilor ferate, pe bordul vaselor și dispar apoi! E oratoria — cometă.

Pe timpul campaniei electorale, orașele sunt pavozate cu steaguri și cu stegulețe.

Drapele mari și puternice, filfăe d'asupra caselor. Pe ele figurează scene alegorice și portretele candidaților la președinție și la vice-președinție, în măriri supra naturale.

Pe alte drapele, figurează fraze bre extrase din discursurile candidaților, faptele lor de seamă, biografia lor.

Ultimul și cel mai mare șiretlic în tot din patria boxerilor, este acela p'afectarea cerii într'o tablă cu reclame.

La ori ce oră de zi sau de noapte reprezentațiunile oratorice sunt în tot în timpul campaniei electorale. Dar credeți, care cumva, că la întruniri tice în America se vorbește, adevărul vorbesc, ca în bătrâna Europă.

Suntăm într'o sală colosală de tixită de spectatori. Pe tribună stă un tor, care... cântă, așa cum cântă la noi tarul cel prosti, o arie populară. Alegătorii întovărășesc. Când tragi bine cu urechi că acel cântec popular nu este de o zeflemea la adresa celui-lalt candidaț.

Vizitatorii primesc la intrare un care conține toate aceste cântece.

Oratorul părăsește tribuna. Un american s'ar aștepta să vie un altul. El Vin patra: 2 domni și două doamne. Cântecul în tonă un cântec mișcător, pe o lodie cunoscută, cântec cu laude la candidatului. Pe urmă apare o oratoare cântă un cuplet, îl cântă fals, dar cântă are cele mai bune intențiuni pentru candidat.

Pianistul, care acompaniază pe tori, atinge neîncetat clapele clavierei. Câteva voci, pretind — nu să le vorbească un anume orator — dar ca pianistul să cânte un anume cântec.

În zorii de zi spectacolul se isprăvește. Norodul părăsește acest teatru de vară încântat de atâtea cântece și ignorând în bătrâna Europă, asemenea oratorilor noștri, plictisesc pe ceilalți murmurând cheta.

Literatura electorală joacă, în țara noastră, un rol important, în asemenea împrejurări. Sute de fabrici mari de hârtie din Europa n'ar putea dovedi, de sigur, să furnizeze cantitatea necesară literaturii electorale. Să zicem mari aparate și dispar odată neefectuate.

Poșta are datoria, conform unei legi, să expedieze gratuit, ori ce material electoral la alegeri și la aceste expediții creează mii de funcționari, speciali.

Unul din cele mai principale momente ale alegerii de acum, a fost apariția lui Bryan în New York și debutul său în acel oraș.

Discursul lui Bryan în New York a fost, în adevăr, cu foc bengal, de mare efect. Pe el supra lumea care nu mai avea în sală, partizanii lui Bryan, au năisat reprezentațiunii cu focuri-bengal au costat 250.000 dolari, adică 125000 lei.

Că doru e mare domn
Și face din om neom.

Culeasă din „Câmpia Ardealului“ de:
Teodor A. Bogdan, învățător în Bistrița.
(Transilvania).

Păianguenul și musca.

Fabulă.

Așa cum sunt, tot singurel,
O muscă s'un păianguenel,
Un timp le-am găzduit la mine,
Numai de facere de bine.

El meșter mare, ce gândești!
Impletitor de mrege-de pești;
Ear ea, o doamnă jupâneasă,
Ce spală vasele din casă.

Dar musca, cu-a ei vorbe late,
S'a lăudat pe la vecine
C'atâtea vase nespălate
N'a mai văzut, câte's la mine.

Ear muștele celea de afară
Venitu-i-au într'ajutor,
Cât mă trezesc într'o nimiră
Cu casa plină de popor.

Și cum păianguenul cuminte
Lega cu toate prietenie,
S'au îndrăgit de-alui cuvinte,
Și traiul său de omenie.

Apoi: păianguenul trăiască!
Că lui nu-i place ca să sboare...
Și-a fost ales să păstorească
În turma mult cuvântătoare.

Păianguenul și clădi cetate
În colț, ear muștelor pe afară
Le-a dat deplină libertate
Să sboare libere prin țară.

Dar într'o seară, la culcare,
Aud o muscă pe tavan,
Că face șgomot, gură mare
Și dă alarmă de dușman.

Eu prind un scaun de la masă,
C'asa de jos nu se prea vede,
Mă urc pe el; în unghiu de casă
Ce ved? Ce... Nică nu'mi vine a crede!

Păianguenul, slugind pomana,
Legase musca de picioare
Și acum se ospăta din hrană
Necâștigată cu sudoare.

Ear biata muscă ce să facă?
Tot sbrînșind din aripioară,
Se tânguie ca ș'o săracă:
Zău, gâdul ăsta mă omoară!...

Și roiu de muște cu mirare
S'au adunat în giurul lor,
Și dintre muște cea mai mare
Zicea șiretului păstor:

Vezându-te cu crucea în spate
Credeam că ai simțiri curate,
Și te-am ales păstor, creștin,
Dar ved că ești un asasin;
Deci în exil tu, pe vecie,
Din mândra noastră împărăție!

Precum vedeți, suntem pe urma
Păstorului ce-și tunde turma.

R. Bortoșiu.

Boul și calul.

— Fabulă. —

Aproape istovit de greutatea sa și a câte și mai câte lucruri grele, boul primăvării, păștea boul zi de zi, făcând pauză de câte-va zile, venindu-și în gândul la greul vieții și știind, că cu toamnă nu va mai avea a trădi. El veni o bucurie mare și, în neștiută curie, prinse a alerga pe câmp în jos, roncând și rîșcând cu picioarele făcând vr'un rău. Un cal de parșă nutrit, grijit și împodobit, scăpând de dul boerului, cu coada stufoasă și cu coama sburlită, o tuli la fugă și ajungea loc, neferind și necruțând ce-i sta în cale ci arunca din coadă și risipind tot. Ajungând la câmp, în mijlocul pacnicilor turme de vaci etc., le păfugă, le mușcă și le văzând pe boul, care și el se văzuse largul câmpului, se repezi la el și lovi cu copitele, unde și cum ținea ear bietul bou, dela o vreme, se coarnele, până-când ne mai putea loviturilor și neputându-se apăra, boul era mai ușor, netrudat, nutrit mai sprinten — o tuli la fugă; și el, tot lovindu-l și mușcându-l.

Bryan a vorbit la Madison-Square, o in care s-au incapat 20.000 de oameni.

Multimea s'a inșelat însă, crezând că ea dușman neîmpăcat al imperia-

La New-York, Bryan a ținut al 5000-lea discurs din această perioadă electorală.

Oricum fie, Bryan a fost din nou în de Mak Kinley.

Campania electorală în America s'a făcut și cu ea au luat sfârșit toate varia-

Comoara de aur.

Prețurile igienice și de scăparea vieții, scrise pe

De Iuliu Bugnariu Sălăuțeanul. Motto: Sănătatea până la un punct este în mână noastră.

(Continuare.)

Moartea pârută. Afară de înădușire încă multe alte împrejurări pot cauza moarte pârută, așa este leșinarea adâncă,

Din aceia, că corpul e rece, nu putem face sigur ivirea morții, întocmai precum

și fugă, boul se adăpostea în rîpa unei mele, de unde privind la cal îi zise:

— De ce mă lovești, muști și mă muști? Ce ți-am făcut? — Pentru-că tu ești bou, iar eu-'s cal!

— Da, eu și neamul meu trudim și chinăm: arînd, grăpînd și adunînd rodu-

Venindu-și în fire, calul, nu atîta de rău cât de rușine, recunoscîndu și fapta

destul de mult rămîne cald. Deosebite stări de boală, mai ales leșinarea, pot cauza în-

Singurul semn sigur al morții sunt petele întunecate și verzii, numite „srelicii”

Celea dintău măsuri de scăpare la în-

Materii veninoase sau veninuri sunt atari materii, cari ajungînd în organismul

Sunt veninuri de plante și de minerale. Plante veninoase, și între acestea și bureții,

In cas de înveninare cu acestea materii, cea dintău măsura de scăpare stă

Peste tot însă să grigim de aceea ca nici cînd și nici într'o împrejurare să

Inveninări cu opium. Aceasta se întîmplă mai des la copii, prin întrebunțarea

întîmpla, pentru sîrdașnice, să fie luat puțin la pleasna bicicului.

Așa e și între oameni. Câți cai de paradă!... Bietul popor, cât e lungul anu-

POEVSTEA Unei Coroane de oțel.

Scrie așume pentru tîrănim. de GEORGE COȘBUC. XVII. Soldatul rănit are nevoie de mîngăere,

Semnele înveninării prin opium sunt: amețeala, somnolenți, nesimțirea, dăbălă

Spre depărtarea veninului de opium din corp să potrivește mai bine un mijloc de vomare.

In tot cazul însă trebuie să chiemăm cât mai curînd medicul, fiind-că înșiratele

Convocare.

Reuniunea învățătorilor gr. or. români din despărțimentul protopresbit. al Șiriet

PROGRAMĂ: 1. Dimineața la 8 și jum. ore asistare

Șiria, 17/30 Octomvrie 1900. Alexiu Doboș. președinte.

Calendar pe anul 1901

s'a pus sub presă și va apare curînd în editura Tipografiei Diecesane (Arad). Material foarte variat cuprinzînd: literatură,

istorie, afaceri bisericești, parte economică, tîrgurile, povești de tot felul

și 22 ilustrațiuni (chipuri). Intre acestea: portretul P. S. Sale Episcopului Goldiș. —

Dintre tablourile dela instalare, Prea Sfinții Episcopi Popea și Goldiș pe pragul bisericii

— Toate pe hîrtie fină, încît ori-care se va pute pune în ramă. —

Prețul calendarului va fi moderat, ca și cel mai sîrac să și-l poată procura.

Celor cari vor desface din aceste calendare, se va da rabat. Se atrage atenția d-lor preoți și învățători.

PARTEA ECONOMICA

Expoziția de vite dela Mercuria.

Duminecă în 4 Noemvrie n. a fost pentru economii români din opidul Mercuria

Pe largul cîmp închis, zis „Tîrgul de vite”, se aflau deja pe la orele 10 a. m.

Din partea comitetului central al Reuniunii erau de față: Președintele Demetriu Comșa,

DI președinte a adunat pe membrii juriului în casa dela intrarea în tîrg,

Se ducea pe la patură, întreba pe rîniți ce dureri au, îi mîngăia, le punea decorațiuni

Cînd vedea pe vr'unul într'un pat prea tare, porunceea să i-se aducă paf; aducea El însuși cîte o plapomă

Cu ast-fel de Domn nu era lucru de minune că mergeau băeții la răsboiu

Domnitorul a avut nu numai o deosebită dragoste să mîngăie pe rîniți,

Își iubia fiicăii, și i-se sfîșia inima vîzîndu-i perind, fără să le poată ajuta.

In spitalele noastre, de pe lângă Plevna, Turcii rîniți aveau tot aceeași îngrijire

După fie care luptă Domnitorul alerga la spitale, fie ziua, fie noaptea, pe vreme bună

Ca secretar-raportor al juriului a fost ales dl Ioan Moța. Constituit astfel juriul jurit au primit câte o listă, pe care să-și însemne fiecare toată vita din expoziție pe rând, proprietarul ei, soiul, etatea, și fiecare să-i dea o notă, că e, după părerea lui, vita vrednică, foarte vrednică, ori nevrednică de premiu, c'apoi la urmă, pe temeiul însemnărilor făcute de toți, să se aducă hotărârile, că anume, cari vite să fie premiate?

Cea dintâiu vită, la care juriul, însoțit de mult popor, a ajuns, a fost un tăureniu frumos de soiul Pinzgau, al dlui Dum. Iridon (Apoldul-săs.) Dl profesor D. Comșa, președintele Reuniunii și al juriului, a folosit privilegiul pentru a da economilor de față, pe scurt, cele mai de lipsă lămuriri, cum să cunoască o vită de Pinzgau dacă e de soiul curat, ori o corcitură mai mult ori mai puțin depărtată de soiul curat. A fost o mică prelegere economică, ținută ca deschidere a expoziției înșasi și ca începere a lucrării juriului.

D-l Comșa arată, cari sunt părerile lumii economice azi asupra soiurilor de vite, cum între aceste soiuri un loc din cele mai de frunte îl țin azi vitele de soiurile Pinzgau și Bern, ca vite carnoase, blânde, ușor de ținut, fiind tare mănecioase, porcoase, cum se zice, vacile tare lăptoase, și cari pentru însușirile acestea, sunt mult căutate și plătite cu prețuri înalte, uneori chiar întreite, ca cele de soiul nostru alb. A arătat cum se face mare deosebire între vită curată ori tare aproape curată, și între corcitură, și cum această deosebire se simte la preț, fiind o vită numai ceva depărtată de soiul curat, îndată cu zece ba și cu 100 florenți mai ieftină, ca cea curată. Și asta cu drept cuvânt, pentru-că prin corcirea (împreunarea vacii de soiul curat cu un taur de soiul mai de rând), fătul va mai avea numai o parte din însușirile deosebit de prețioase ale neamului său curat după mamă, ear' în parte are însușirile mai slabe ale soiului mai de rând din neamul ta'alui. O vițea corcită, poate să dea și ea un vițel doi, aproape tot așa de bun ca ea și mama ei cea de soiul, dar' cei mai mulți vițeli vor fi cu mult mai prejos, ear' vițelii vițelelor ei, prin mai departe corcirea, vor fi și mai slabi, încât abia se mai

poate zice că se trag din neamul bunicei lor! De aceea se ține așa mult la soiul curat. Și soiul se păstrează curat (ear' într-o cât s'a cam corcirit se îmbunătățește), prin ținerea vacilor la tauri de soiul curat!

Semnele vitei de Pinzgau curat. Întâiu se caută vita în gură: pe limbă nu-i iertat să aibă pete, ci limba ei să fie curată, bătând în culoarea cărniț; pe nas (bot) nu-i iertat să aibă pete închise, ci nasul ei să fie galben într-o culoare; perii din giurul botului și pe bot, nu-i iertat să fie negri, ci earăși blonzi (galbeni); capul să fie întreg închis în per inchis, roșietic, și nici o pălă albă pe el; pe ochi nu-i iertat să fie pete negre, nici perul din jurul lor să nu fie negru! Coarnele să nu fie scurte și groase, virful lor să nu fie pete negre ori chiar negru de tot, dar' deschise, galbene; pe spate, începând de la spetii, să meargă spre coadă o fașie albă, la început mai îngustă, de 3—4 degete, apoi lățindu-se mai tare, ca de-o palmă bună pe unde-i mai lată; dacă-i tare lată, nu mai e semn de soiul curat; coada să fie albă de tot până jos; pe picioarele dinapoi trece, venind de dinapoi înainte, o fașie albă, un brâu, peste pulpă, dar' nu prea lată fașia, deci picioarele dinapoi să nu fie de sus până jos roșii; sub foale să meargă de la piept începând o dungă albă, cum merge și pe spate, dar' acea dungă să nu fie lățită până sus pe laturile foalelor, pe coaste chiar, ci numai pe sub foale; petele albe pe coastele vitei, sunt semne de corcirea; sub coadă coboară în jos o dungă albă lată, din care se rămurese apoi și brâncile (fașiile) ce brânzează pulpile; unghiile la soiul curat Pinzgau sunt și ele galbene, deschise; cumpărătorii pricepuți spală unghiile ca să vadă deosebirea și să se asigure că se caută deosebit la soiul Pinzgau, ear' însușirile ce se caută atât la Pinzgau, cât și la ori-ce alt soi de vite, sunt următoarele: șoldurile să fie largi (late), și puțin înclinate, dacă e să fie vită bună, însușire ce se caută la tot soiul de vite, căci pe șolduri strâmte încape carne puțină, vacile cu șolduri strâmte au nașteri grele, taurii cu șolduri strâmte prăsesc feti slabi; picioarele dinainte să fie cât se poate departe unele de altele, căci asta e semn de niept larg,

puternic, ear' unde e piept voinic, puternic, capul să fie mic, încă de ce: din taur cu cap mare sau vacă cu cap mare, sau amândoi cu cap mare, se va naște vițel cu cap mare, și fătutul va fi foarte greu, primejdios chiar pentru vacă, dar' și boii de tras, cari au cap mare, greu, sunt mai grei la mișcare, decât cei cu cap mic, ușor. La tauri indeosebi (dar' și la alte vite) spinarea să meargă cam oabla, numai puțin încovoată, ear' de-a fi dela spetiiile dinainte dintr'una căsută în jos, formând aci un fel de șea, taurul nu e bun, căci și boii prășiți prin el vor fi așa, nevoeși, fără putere în spinare. Toate acestea dl profesor Comșa le arată și cerceta la tăureniul în giurul cărui era adunași, arătând într-o cât intrunește el fie-care semn din cele prescrie, ori nu. La urmă a întrebat de familia, din care se trage tăureniul, ca să afle că mama lui oare a fost de soiul curat și ținută la taur de soiul curat ori nu? Căci nu-i tot atât că vaca a fost ținută la taur de soiul curat ori nu? Căci nu-i tot atât că vaca a fost ținută la cutare taur privat poate corcirit, ori la unul d. e. comunal, oficios dovedit ca soiul curat.

Fiecare vită avea la cap o tăbliță cu numărul său și numele proprietarului și numărul grupei; aci se striga tuturor numărul vitei, numele proprietarului și etatea vitei, apoi ea e de soiul sau corcitură, și fiecare jurist însemna în coala sa și dădea vitei o notă, un calcul, că o crede vrednică de premiat ori nu.

S'au luat ast-fel odată în vedere și prețurile vacile de prăsilă, apoi tăureniul și juncile, după ei viteii, și în urmă oile. Au fost expuși și boii și junicii, dar' aceștia nefiind luați în combinație pentru premiare, au fost numai priviți de juriu, fără să însemna și clasifica.

Lucrul acesta, privirea și prețuirea, spuse aci în câteva cuvinte, a durat la cele 170—180 vite (afară de boii), mai mult de 3 ore depline. Juriul apoi s'a retras în localul băncii române „Casa de păstrare în Mercuria” și după o dezbateră de vre-o jum. oră, în care, la propuneri deosebite și cu votare, s'a stabilit împărțirea premiilor.

Stabilită fiind de către juriu lista celor ce aveau să capete premii, juriul în frunte cu președintele Reuniunii, cu secretarul și membrii din comitet, au eșit în curtea casei, și adunând aci pe exponanții în jurul lor, dl Comșa a introdus împărțirea premiilor cam cu următoarele cuvinte:

Comuna Mercuria a intrunit azi un frumos număr de economi, bătrâni și tineri, din loc și din comunele vecine. A fost o luptă de întrecere, în care s'a răboit munca și dibăcia economică. Biruitorii din întrecerea de azi vor fi în curând sârbătorii și cinstiți aici în fața tuturor, dându-li se premii. Cei învingători vor eși altă-dată și ei biruitorii, și cu toții vom da înainte! Și mai avem folosul, că aci ne-am putut schimba unii cu alții povești, de cari ținându-ne în gospodăria vitelor noastre, să sporim cu toții în avere. Scot indeosebi la iveală, că D-voastre ați fost dedați din moș-ștrămoși a ține vite multe, dar' mai de-asa; azi am văzut însă vite, cari prin trecerea ce o au față de vitele noastre de soiul slab, vă grăesc respicat, că trebuie să ne silim să mai schimbăm lucrurile: vită de soiul, mănâncă numai cât o altă vită, dar' preț are cât 2—3. În vreme ce ale noastre abia la 3—4 ani le poți vinde cu 60—70 fl., cele de soiul le vinzi cu atâta ca vițel sub un an! Ear' când sunt mari, iei 200 fl., ba și 230, 240, 260 fl. pe una.

Aici în Mercuria este o vacă pe care stăpânul ei capătă 350 fl. pomenit pe-o vacă de-a noastră a preț? Omenii nostri zic: tocmai aceea să le luați, că s' scumpe! folos aduc cu atât mai bogat! În la cultivarea bucatelor în măsură trinsă și în schimb mai multe nutreționale: trifoiu, luțernă, — și multurilor pentru participare. „Cei ce capătă bani, vă veți duce îmbogățiți și auzite, în cunoștințe bune.

Pentru vaci de prăsilă președintele l'a căpătat dl Cabdebu, pitar în Mercuria, cu o preț frumoasă vită Pinzgau, adusă aci cu toată familia ei: 2 junice, una de 2 ani și o vită de 1 1/2 ani și o vițea de frumoasă, curată, grasă. Dar' a debou neprimind premiul, s'a departe, și așa au căpătat pentru premiul de câte 10 coroane: Al. și Nic. Dobrotă (din Poiana) și G. Muntean din Mercuria; — pentru câte 6 coroane: Iacob Beu (rom.); — pentru câte 5 coroane: I. Flecă, Spiridon Fleșeri și D. Muntean (toți din Mercuria); — pentru câte 3 coroane: V. Necșa (Apoldul rom.), Ar Bogdan (Dobârca), M. T. (Ludoș);

Pentru tăureni și junice câte 10 coroane: P. Maniș (Dobârca) și Dl Iridon (Apoldul săs.); cu câte 5 coroane: P. Cămpăan și G. (Mercuria); cu câte 2 coroane: (Ludoș), Ana Teran (Apoldul rom.);

Pentru vițel și vițele: cu câte 6 coroane: Laria Beu și L. M. (Apoldul rom.); cu câte 4 coroane: Muntean, N. Presecan (Mercuria), Fleșeriu (Ap. r.); cu 2 coroane: (Mercuria).

Pentru oi și berbeci și iezi: cu câte 10 coroane: Dl Ivan (Apoldul rom.); cu câte 5 coroane: M. Pops (Ap. r.), I. Dobrotă (Rod); cu câte 5 cor.: I. Flecă, Oltean, Moise Bărsan, N. Stănescu, N. Bozdog (Ap. r.); cu câte 3 coroane: Iacob Beu, N. Oprea (Ap. r.), Șer (Mercuria). Adeca: toți expuși oi, au fost premiați.

Președintele a încheiat în câteva cuvinte expoziția, ear' topop I. Droce, a mulțumit cu bucuria, a putut saluta această niune azi cu expoziția sa aceluia.

Starea țarinilor. Până la 31 Octomvrie, după sosite la minister — starea țării era următoarea:

Poziție căzute aproape peste tot în jumătatea a doua alui Octomvrii muiat pământul ce fusese prea mult umezit de ploaie, și în urma căldurilor ce-l uscaseră înainte, așa de bine, că în acest timp garii dând repede pe lucru au toți cu sămânțatul de toamnă.

Bucatele de toamnă, prin de deja până la 31 Oct. răsăriseră peste tot locul. Chiar și acolo urma secetei de mai înainte, numai petece de holde, ori nici ploaie s'au îndreptat.

Dar' mai sunt ținături, în lipsa de ploaie, holdele n'au răstăpărit. În urma secetei și în urma insecte (goange) ce au atacat sură mare, a perit aproape toată.

Napit de nutreț și cel de (la 31 Oct.) aproape toți scot în morșane pentru păstrare.

Ville încep a le așeza și întru iarnă.

Pășunile s'au înciripat în jurul lor, încât dau hrană mulțumitor.

un om ca el nu-ți pare rău că trăiești, dar nu-ți pare rău nici că mori!

Vroind să cruțe sănătatea oștenilor, El se străduia să le înlesnească viața, după cât îl lertau împrejurările. Nu vi le pot înșira toate înlesnirile acestea, dar vă spun una ca să le judecați pe toate.

Prin șanturile de dinaintea redutelor turcești se schimbau străjii noastre dimineața. Turcii erau la o asvirțură de băț și trăgeau spre flăcăi în vremea schimbării străjilor.

Bieții străjeri aveau grea viață. Nu e glumă să stai o noapte întreagă, pe viscol și pe ploaie, sub ochii Turcilor.

Domnitorul într-o zi—pe vremea când plouase săntămâni de-ardul—a găsit corturile ambulantei pline de bolnavi. Erau tot străjeri din șanturi. Multora le degeraseră picioarele așa de rău, că doctorii trebuia să le spintece cismele, ca să le scoată picioarele din ele.

El i-a îmbărbătat și i-a mângăiat, apoi dete poruncă să se schimbe de aci înainte mai des străjile prin șanturi.

Și s'au schimbat mai des, cu toate că printr'asta se sporise alergătura și grija oșterilor.

În toate scrisorile Sale, Domnitorul se plînge într'una de soarta oștenilor, și nu era scrisoare în care să nu pomenească de ei, cu tînguire și cu rupere de inimă. Și

chiar când le mergea bine flăcăilor, El tot se plîngea, că „soldații M-și sufer grozav, și-l luda mareu și iarăși îl plîngea. Asta e obiceiul inimii părinților, care se tem și de umbra și de soare că le-o face rău copiilor lor.

Odată în spitale, întrebând, după obiceiul, pe cineva ce le poartă înima, că li se va da un dar se poate da în tabără, oștenii sfidători și mulțumiți cu puțin, îi răspunseră: Nene, Măria Ta, avem de toate. Dar iei colo câte unul a răspuns, că ar vrea o țigară.

El nu s'a gândit la asta, căci nu fumează, și n'a zis nimic atunci, dar a scris fără preget la București, și la vr'o câte-va zile a sosit o mulțime de tatur trimis de Doamna Elisaveta. Tutunul s'a împărțit celor de prin spitale, ca să le fie pe multă vreme: cât a rămas s'a împărțit flăcăilor din tabără.

Cine fumează, pricepe ce bucurie a fost pe cel din spitale, având tutun: își mai alungară durul, se făcuseră mai vorbăreți și suferiau durerile mai în liniște.

Era un lucru de nimic, la urma urmei. Dar inima îngrijită și bine-voitoare tocmai dintr'asta se cunoaște, că nu trece cu vederea, ba chiar pândește toate lucrurile fie cât de mici, cari pot face bucuria altora.

Noutăți

Arad, 16 Noembrie n. 1900.

Incarnatia necuviinței. Din incidentul mutării arhiducelui Leopold Salvator de Zagreb la Viena, orașul Zagreb a hotărât în onoarea Arhiducelui să aranjeze un concert de torțe, în ziua când se va muta să și ea adio dela autoritățile și să se țină local.

Egyetértés pentru acest motiv eată cum veneste și cu câtă necuviință atacă pe membru al dinastiei:

„Ne-am spus părerea despre acest concert de torțe numai decât, când i-s'a anunșat proiectarea. Am spus o, că va fi o demonstrație nu atât pentru arhiducele, cât contra numel maghiare și ne-am fi așteptat ca arhiducele, care trebuie să știe ce forță a maghiarității este maghiarimea, să nu se mai arate la Zagreb și să taie posibilitatea a o demonstrație“...

Știa sunt „forța dinastiei“? Nicl Ungari'o mai crede!

Ministrul Hegedüs a sosit azi Arad, unde vizitează toate fabricile mai mari, precum și școala de mecanici. Diseară la orele 7 se va da un balochet în onoarea lui, la „Crucea Albă“. Ear cu trenul dela 9 și ministrul pleacă la Budapesta.

Supărarea lui Bánffy e mare, pricina că la Arad Széll a numit un nou, în locul lui Fábrián, omul lui Bánffy.

„Ca să se răsbune pe Széll, car îl înșește că a pactat—s'a înfrățit, cum scrie „Gazeta“—cu Românii! Pentru a aceasta, reproduce (în „Magyar Hírlap“ dela 15 c.) din articolul „Un băiat unde născam că într'adevăr un păl Urban a vorbit cumpănit.“

„Și Bánffy—ca și d-lui Murșanu la Brașov, nu-i plac decât oamenii cari au barda în lună.“

„Mai învinuște apoi Bánffy pe Széll pentru că a desbințat secția naționalilor, care, în frunte cu Jeszenszky, lăuda, înainte vreme, câte 200.000 corone, născocind revoluții românești, pentru a băga astfel spaimă în Unguri și a le stoarce în urmă laude, că eată, că este Bánffy: descoperire (?) „revoala valahe“ și mântue astfel țeara de țară.“

In pensie. Dr. Parets György, întâiul procuror pe lângă tribunalul din Arad, trecut în pensie. Peste două săptămâni se va muta altul în locul lui.

Alegerea la Beiuș. In 27 Noembrie va avea loc alegerea de deputat în Beiuș, cerc românesc. Este un singur candidat: Gajy Odón, fiul lui Tisza Kálmán. In biroul de alegere sunt dl I. Butean, director gimnazial, și dl. Farkas și Alexandru Drăgan.

Unde ești Dedale, să bați toba tracărei? Si ce zici, d-le Murșanu, despre solitațea cu suslăudați domni? Așteptăm răspuns.

Bătăi patriotice. Se vede că își curăță prețul sângelui, destul că „patrioții“ își curăță sângele, duelând, fără mare bătaie de cap. Astfel alaltăieri s'au bătut în duel, cu sabia, profesorul Dr. Szántó și voluntarul dr. Székely din Kecskemét. Acesta din urmă s'a rănit la mâna dreaptă tăiate, iar celalalt cu capul spart. Ear la Budapesta au duelat, cu pistolul, Köpösy, conștețitorul studenților clericali și Mady, conștețitorul — Jidovilor...

Au făcut patru găuri în — vënduh!

Dela „Asociațiune“ este de conferit începutul anului școlar 1900—1901, un pensiu de 130 cor. din fundațiunea „I. S. Roman“, pentru studenții de gimnasiu ori școlile reale. Cererile să se înainteze comisiunii central al Asociațiunii în Sibiu

(Strada Morii nr. 8) până la 20 Noembrie a. c., provăzute cu; a. atestat de boteș; b. testimoniu școlar pe anul 1900—1901; c. atestat de paupertate.

Nou avocat român în Tinea. D. dr. Andreu Ilie și-a deschis cancelaria advocațională în Tinea, un centru românesc destul de tare și important în Bihor.

Societatea de lectură ped-teol. din Arad s'a constituit în ședința I ordinară ținută în 3 Nov. e. n. sub prezidiul Prea Cuvioșiei Sale D-lui Director Aug. Hamsea, pe anul școlar 1900/1901, în modul următor: Vice-președinte: Mihai Zomborean, cl. e. III. Secretar: Victor C. Fișeșianu, cl. e. II. Notari: Aurel Popa, cl. e. III și Nicolae Tomiciu, ped. c. IV. Casier: Victor Aga, cl. e. II. Bibliotecari: Romul R. Rațiu, cl. e. I și Constantin Mihail, ped. c. IV. Control ri: Petru Nemet, cl. e. III, Ioan Popescu, cl. e. I și Nicodim Bugariu, ped. c. IV. Comisia literară: Const. Mihail, cl. e. III, Teodor Popa, cl. e. II. Zaharie Moga, cl. e. I. Grigoriu Ceantea, Moise Mariș și Atanasie Sirca, ped. c. IV, Ioan Giuchiciu și Nicolae Raicu, p. c. III.

Primăvară — în Novembre. In grădina locuitorului Nicolae Timpan din Ghioroc într'un ulț de păr de iarnă s'a găsit la 11 l. e. Novembre 3 buchete de flori înflorite acuma.

Carte de bucate. In „Biblioteca Noastră“ tocmai acum a eșit de sub tipar partea II din „Poftă bună“, carte de bucate, scrisă de Zotti Hodoș. Partea primă este deja foarte răspândită; partea a doua, apărută acum, conține o sută șezezece de rețete de bucate. Au trimis rețete următoarele doamne și domnișoare: Victoria Ardelean, Ada Balaș, Neti Calciunar, Eliza Curta, Ida Baur, Maria Ghidiu, Ana și Cornelia Hodoș, Sidonia Maior, Letiția Oncu, Sofia Pap, Livia Popovici ș. a. Ca și in partea I, rețetele sunt scrise pe înțeleul tuturor. La sfârșit se dau și câte-va menu-uri.

Partea a doua costă numai 28 cr. și 5 cr. porto. A se adresa de-a dreptul la d-na Z. Hodoș în Caransebeș. Tot acolo se poate comanda și partea I, trimițând cu mandat poștal 70 cr. și 5 cr. porto.

Țarul e greu bolnav, și anume zace în tifos (lungoare). Medicii sunt pe grigi, deși boala nu are un caracter grav.

Mare senzație în Serbia. Regina Draga a născut adică un băiat, abea după o căsătorie de — patru luni.

Nefericire groaznică s'a întâmplat alaltăieri la cirul cu tauri din Pednigrez (Spania). In circ era lumă multă și tocmai se începuse jocul: *espadaimul* (cel care năvălește întâia oară să întărite taurul) era în fața taurului când d'odată se auzi un șgomot îngrozitor. Se surpase adică schela unde erau așezate băncile pentru public și oamenii căzură claie peste grămadă. Taurul se speriasă și mai rău și se aruncă asupra oamenilor, cari grăbeau să iasă din circ. In învălășeala cea mare 12 oameni au rămas morți ear 300 sunt greu răniți. In toată Spania e o tănguire.

Convocare. Conform decisului adunării generale din anul trecut, se convoacă adunarea generală de toamnă a „Reuniunii învășătorilor rom. gr. or. din protopresbiteratul Lipoveț“, pe Joi în 9/22 Noembrie a. c. in opidul Lipova, la care cu onoare se invită toți P. T. Domni membrii ai Reuniunii, precum și toți amicii și binevoitorii școlii. *Voicu Hamsea*, protopop-președinte, Ioan Lucaciu, notar.

Cât de adânc merge rima în pământ? Un învășat german făcând în delungă probe și priviri asupra vieții rimelor, a aflat că ele, așa moț și slabe cum le vezi, își fac găuri prin pământ uneori până la 3 metri adâncime! Deși mai ales coșășilor nu le place să zici vorbă bună despre rime, pentru că ele găuresc suprafața pământului și scot afară un fel de micl murgurole de pământ îndesat, în cari își strică oamenii

coasele.—Învășatul Neamț ne spune să nu urm rimel și să nu le potopim când le prindem eșite din pământ, căci găurile lor, mai ales în grădini cu pomi, sunt de mare folos, ușurând mult rădăcinelor pomului căbortirea prin ele în sinul adânc al pământului, înlesnind străbătarea aerului în pământ, a apei și a îngrășămintelor, ceea-ce e tare de folos, căci noi de ce alta arăm adânc, decât pentru-ca pământul să vie în atingere cu aerul, prin ce se „frăgezește“, căci puterile aerului descompun (desfac) felurite materii de lipsă din pământ, ca plantele să le poată folosi mai ușor la creșterea lor. Și rimel fac și ele acest lucru prin adânciile lor sfredeliri a pământului.

Dramă șguduitoare s'a întâmplat alaltăieri la Győr. Iugl, un proprietar, făcea adică mai de mult curte vânduvei Villányi. Fiul acesteia, școlar în clasa VIII gimnazială, a rugat pe mamea sa să nu-l primească în casă pe iugli. Alaltăieri adâncu l însă oarășă scasă, l'a îndrumat să iasă. Când n'a vroit, băiatul a scos pistolul și a tras trei gloanțe cari l'au nimerit de moarte pe iugli.

Explozie cu sfârșit trist s'a întâmplat în oca Pento, lângă Brâu. 13 lucrători au murit, arși fiind de gazul ce s'a aprins, ear 19 sunt răniți.

Un Lear modern. Nu demult a stat în fața Curții cu jurași din Trier, ca acusat, un moșneag de 76 ani, purtând pe piept o medalie comemorativă a luptelor dela 1848. Îmbătrănit în muncă cinșită agonisise o frumoasă avere, pe care în buna credință a împărțit-o între șapte copii ai săi ținându-și abea o mică parte. Copil însă au început dela o vreme a se purta rău cu tatăl lor, avisat acum la sprijinul lor, așa că bătrânul s'a dat beției. Bătrânul vinzându-și particica de proprietate ce își mai păstrase, cu un preț foarte mic, copii l'au pus sub tutela. Tatăl se infuriează, și dă foc casei unui fiu al său. Casa a ars până în temelie.

Dat judecății, bătrânul a fost condamnat, pentru motivul că a premediat darea de foc, dar jurașii înduioșați de starea lui au rugat judecătorii să-l recomande regelui pentru grațiere.

Diorama parisiannă din strada Salacz Nr. 1 din loc, având 24 locuri de șezut, prezintă publicului următoarele spectacole interesante: Din 12—18 Noembrie n.: cele mai frumoase priveliști din Rusia; din 19—25 Noembrie: călătorie din Franca peste Pirenele în Spania; din 26—30 Noembrie: cele mai frumoase priveliști din Berlin. — Diorama e deschisă zilnic dela orele 10 din zi până la 10 ore seara. Prețul de intrare 15 cr.

Felurime.

Florile în politică. Anul acesta în Paris au avut mare trecere florile de trandafiri sălbatici, cari au fost semnele distinctive ale socialiștilor și naționaliștilor. Inț'o singură redacție a unui ziar republican s'au vândut anul acesta în ziua de 12 Iulie 12.000 trandafiri, iar în 13 Iulie 27.000 trandafiri Afară deăceea stradele Pari-ului erau inundate de flori de trandafiri sălbatici.

Ultim cuvânt.

Inț'o cafenea.
Doui domni sunt gata să se lăcaere.
— Canale!
— Infame!
— Bantule!
Un domn intervenind:
— la astămpărați-vă, d-lor. Nu e acum momentul să vorbiți politică.

Din public. *)

Inaugurare de stabiliment medical.

In nou arangeatul meu stabiliment medical, cu aparate usitate în cura naturală, se vor practica următoarele metode de lecuire:

Cură de apă rece: sub conducere de specialiști exercitați în mănuierea tuturor aparatelor moderne, persoane aplicate până acum în sanatoriul. 15 bilete 6 fl. 1 bilet 50 cr. (Clienții cu bilet de abonament nu vor plăti nicl o taxă pentru îngrijirea medicală)

Bați electrică: pentru vindecarea reumatismului, podagrel, boalelor de nervi, au

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta, Redacția nu primește răspundere.

dațiunt, boalelor de sânge, pentru vindecarea grășimii, boale de rinichi și anemiei, 15 bilete 15 fl., un bilet 1 fl. 20 cr. (Aci se cuprinde și cura de apă rece necesară). Cel cu boala de inimă o pot folosi fără pericol. Bolnavii nepuți pentru această cură vor fi refușat.

Bați mare: pentru boale femești, anemie și reumatism. 15 bilete 15 fl., 1 bilet 1 fl. 20 cr.

Bați de pucoasă: pentru boale de inimă, nervoase și organice, inimă îngrășată, vasele de sânge încropate, lenevirea intestinelor, anemie, nervositate și boale de femei. 15 bilete 16 fl. 1 bilet 1 fl. 25 cr.

Bați de sare: pentru casuri mai puțin grele de boalele amățite la băile de pucoasă. 15 bilete 11 fl. 1 bilet 80 cr.

Bați de sare sulfuroase: pentru casurile mai grave de boale amățite la băile de pucoasă. 15 bilete 18 fl. 1 bilet 1 fl. 40 cr. (Baile sulfuroase vor putea fi urmate numai de la 20 luna cureții).

Bați electrice. Bați feradice și galvanice: pentru nervositate, slăbire de nervi, ipocondrie, isterie, tremur de bătrânețe, vitustanț, și lecuirea morfinismului. 15 bilete 15 fl. 1 bilet 1 fl. 20 cr.

Inhalajii: în cameră de inhalajii, contra boalelor de gât și de plămâni. 15 bilete 9 fl., 1 bilet 75 cr.

Gimnastica șvedeză pentru copii, contra îngușimii pieptului, boale de cord și cocoșă; pentru grășimea cordului, boale de intestine și ficat, boale de inimă organice și slăbire generală. Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după gravitatea cazului.

Masaje și electromasaje: 1 bilet 50 cr. respective 1 fl., fie-care bolnav poate fi tratat după indicațiunile medicului său sau ale mele. Ori-ce faptuire se întâmplă sub personala mea supraveghere.

Stabilimentul e deschis dela orele 6 dimineața până la 7 seara; ordinațiunt dim. orele 8—9, d. am. 2—4.

Dr. HECHT,

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) No. 3.
(Intrare în stradă vis-à-vis de Teatru,
între prăvăliile Maresch și Szabó).
Telefon 270.

Poșta Administrației.

D-lui Mateiu Dobreaun în Bata. Am primit abonamentul pe anul trecut 1899. Vă rugăm și pentru anul acesta 1900.

Fl. Pinter în C. m. E frumoasă, dar noi publicăm numai de cele culse din popor.

Ianuș Matei în B. E frumos din partea d tale că păstrezi ast-fel de sentimente pentru memoria repositului preot Brinzeiu. De oare-ce noi am scris deja despre moartea și înmormântarea acestui brav preot, acum nu mai putem reveni.

I. Bugurin Săianțanul. In anul viitor îți vom satisface cererea, sperăm! Și până atunci îți mulțumim pentru zelul D-tale. Adresa lui Coșbuc este: Strada Lipșcani, *Librăria școlilor*, București.

Abon. Ghilad. S'a tras la 7/20 Octombrie d-lui Ioan Avram în Președ. V'am trimis N-rul ce spuneți că nu l'ați primit, altcum dela noi vi se expediază regulat la Președ prin Anina unde poate se opresc de poștaș de nu le primiți.

Indată ce apare calendarul vă trimitem.

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

De aci încolo prețurile pe piețe se scotesc în coroane și după 50 chilograme, ear' nu ca și până acum, după maza metrică (100 chilograme).

Prețurile dela 14 Noembrie.

din Arad:

Grăul cel mai bun . . . cor.	7.14—7.40.
Cucurus	5.25—5.50.
Săcară	5.10—5.15.
Orz	5.50—5.60.
Ovăș	4.70—4.90.

Pețul porcilor.

Conform buletinelor din B.-Pesta Kóbánya (Steinbruck).

Porci: tineri, grei îngrășați de peste 320 kilogr. perechia: bani 98—99.

Tineri mijlocii în greutate de 251—320 Chilg. perechia bani 97—98.

Tineri ușori în greutate de 250 Chilg. perechia: bani 98—99.

Porci de Serbia grei de peste 260 Chilg. perechia: bani 96—97 și ușori de peste 210 Chilg. perechia: bani 94—95.

Editor: Aurel Popovici Bareianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

428 26-59

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de orice fel, roârfuri, produse de câmp, mobile ș. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru termânuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Ciomad, Caraș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr. Virgil Bogdan etagiul II.) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortisație de 15-50 a-i.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am împlinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de împrumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de împrumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% 4½ și 5%, pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de împrumut pe imobile și moșii 458 26-26

Szűcs F. Vilmos

ARAD, Fő-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

Respons se dă numai dacă la întrebările ce se fac se adună și marcă poștală

TEE

rusescă veritabilă dela frații

POPOFF K. & C. din Moscova.

Furnizorii curților regale:

Greciei, Svediei, și Norveghiei, Belgiei și României.
Singurul deposit principal în Arad și provincie la
drogăria

VOJTEK și WEISS în ARAD.

Calități excelente în

B U M U R I

cu sticla și măsurat, deasemeni se află săpunuri, pravuri pentru dame, apă pentru dinți, perii pentru dinți, apă pentru păr și diferite miresme pentru odă,
cu cele mai moderate prețuri.

521 1-10

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“
următoarele opuri:

	coroana	fleri
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școlilor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70
2.) „Amicul Poporului“ — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cauze administrative. Prețul	—	1.—
3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, —	—	2.—
4.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu, —	—	—80
5.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, —	—	2.—
6.) „Principiile politice“, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —	—	4.—
7.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov. —	—	2.50
8.) „Războiul pentru neatarnare“ și „Povestea unei coroane de oțel“ ambele de George Coșbuc. Prețul Războiului	—	1.20
Prețul „Coroanei“ —	—	1.60
9.) „Din vremuri apuse“ — de Iudita Secu, a născ. Truția —	—	1.—
10.) „Vieritul“ — de Petru Vancu, —	—	1.—
11.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga. —	—	3.80
12.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu. —	—	1.60
13.) „Cuvântări bisericești“ — traduse de Ioan Genț. —	—	5.—
14.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul, —	—	1.50
15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilchelm Niemandz —	—	1.20
16.) „Liturgia Stului în Crisostom“ (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Această liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase, pricene și un adaus de cântec populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2-3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.	—	—

La comanda să se mai adauge de fie-care op 10 fleri spese postale.